

Työneuvoston lausunto TN 1366-2000 (12/99)

Työneuvoston lausunto vuosilomalain (272/1973) 3 §:n 3 momentin tulkinnasta. Annettu Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön SAK ry:n pyynnöstä 2 päivänä maaliskuuta 2000.

Lausuntopyyntö

SAK ry on pyytänyt työneuvoston lausuntoa vuosilomalain 3 §:n 3 momentin toisen virkkeen tulkinnasta. Työneuvoston lausuntoa on pyydetty siitä, onko seuraavanlaiseen työajan lyhentämistäjärjestelyyn sovellettava vuosilomalain 3 §:n 3 momentin toisessa virkkeessä tarkoitettua vuosiloman ansaintasääntöä.

Jos työntekijän työaikaa lyhennetään työsopimuksen mukaisesti siten, että hänelle syntyy oikeus työllisyysasetuksen 10 luvussa tarkoitettuun osa-aikalisään, voi sovitusta työajan lyhentämistäjärjestelystä seurata, että asetuksessa tarkoitettua enintään 12 kuukauden aikana – tässä tapauksessa 11.5.-25.9.1998 välisenä aikana – vuosilomalain 3 §:n 3 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu 14 päivän ansaintasääntö ei täyty. Lausuntopyynnössä todetaan, että työnantajapuolella on järjestelyn tilapäisyyteen viitaten katsottu, ettei myöskään saman momentin toisessa virkkeessä tarkoitettua 35 tunnin ansaintasääntöä voida soveltaa, vaikka työntekijä onkin osa-aikalisään oikeuttavalla jaksolla ollut työnantajan työssä kunkin kalenterikuukauden aikana vähintään tämän säännön edellyttämät tunnit. Tämä kanta on esitetty Kokko & Winterin Lomapalkkaoppaan tulkintasuosituksessa.

Lisäselvitys

Työneuvosto on pyytänyt SAK ry:ltä lisäselvitystä lausuntopyynnön taustalla olevasta tapauksesta. SAK ry on toimittanut työneuvostolle asiaa koskevan erimielisyysmuistion. Erimielisyysmuistio on laadittu Kotivara Oy:ssä Oulussa. Työnantajapuoli on todennut muistiossa, että kyseessä on vakituinen työntekijä, johon sovelletaan normaalia lomanmääräytymisperiaatetta. Osa-aikavapaan kohdalla (11.5.-25.9.1998), jolloin ei kerry 14 työpäivää kuukaudessa, 35 työtunnin sääntö on toissijainen. Näin ollen vuosilomaa ei kerry näiltä kuukausilta. Lisäksi muistiossa on todettu, että ennen vapaan alkamista on osapuolten kesken sovittu, että vapaan aikana ei kerry lomaa.

Työntekijäpuoli on muistiossa todennut, että työnantaja ei noudata 35 h:n sääntöä työntekijään, joka on vapaaehtoisesti osa-aikaistanut itsensä. Työaika on puolitetty siten, että työntekijä tekee viikon työtä ja on seuraavan viikon vapaalla.

Edellä esitetyn perusteella työneuvosto esittää lausuntonaan seuraavan.

TYÖNEUVOSTON LAUSUNTO

1. Tausta

SAK ry on pyytänyt työneuvoston lausuntoa siitä, sovelletaanko ns. osa-aikalisään oikeutettuun osa-aikatyötä tekevään työntekijään vuosilomalain 3 §:n 3 momentin toisen virkkeen 35 tunnin työtunnin ansaintasääntöä. Asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan työntekijä on aiemmin ollut 14 päivän ansaintasäännön piirissä ns. vakituksena työntekijänä. Asiakirjoista selviää, että osa-aikalisään oikeutettu työajan lyhentämijärjestely on toteutettu 11.5.-25.9.1998. Käytännössä työajan lyhentäminen on tapahtunut siten, että työntekijä on ollut vuoroviikoin töissä ja vapaalla.

Työllisyysasetuksen 10 luvun 50 §:n mukaan kokoaikatyöstä vapaaehtoisesti osa-aikatyöhön siirtyvälle työntekijälle voidaan myöntää ansiovähennyksen korvauksena ns. osa-aikalisää. Järjestelyn kokonaiskesto voi olla enintään 12 kuukautta.

Työllisyysasetuksen 10 luvun 53 §:n mukaan osa-aikatyöhön siirtyvän työntekijän ja hänen työnantajansa väliseen työsopimukseen on liitettävä ehto, jossa työntekijälle varataan mahdollisuus siirtyä takaisin kokoaikatyöhön silloin, kun osa-aikalisän maksaminen lakkaa. Kyseessä on siten enintään 12 kuukauden pituinen määräaikainen järjestely. Järjestelyn toteuttaminen edellyttää sitä, että osapuolet sopivat työsopimuksen muutoksista järjestelyn ajaksi. Muutokset voidaan tehdä kuten yleensäkin työsopimukset eli muotovaatimuksia ei tältä osin ole.

2. Ansaintasäännön valinta

Vuosilomalain 3 §:n 3 momentin mukaan työntekijä ansaitsee vuosilomaa sellaiselta kalenterikuukaudelta, jonka aikana hän on ollut työssä vähintään 14:nä päivänä. Vuosilomalain 3 §:n 3 momentin toisen virkkeen mukaan vuosilomaa ansaitsevat myös sellaiset työntekijät, jotka ovat kalenterikuukauden aikana olleet työnantajan työssä vähemmän kuin 14 päivänä, mutta vähintään 35 tuntia. Tämä 35 työtunnin ansaintasääntö on toissijainen 14 päivän ansaintasääntöön nähden. Toissijaista 35 työtunnin ansaintasääntöä voidaan soveltaa silloin, kun työsuhteen ehdoissa; työsopimuksessa on sovittu työn tekemisestä niin harvoina päivinä, ettei niistä kerry 14 päivää. Ansaintasääntö määräytyy siten sen mukaan, miten työn tekemisestä on sovittu työsopimuksessa. Ansaintasääntöjä ei voida soveltaa rinnakkain tai lomittain eri kuukausina. Ainoastaan jos työsuhteen ehdot muuttuvat pysyvästi kesken lomanmääräytymisvuoden siten, että siirrytään 14 päivän ansaintasäännöstä 35 tunnin kuukausityötunnin ansaintasääntöön tai päin vastoin, sovelletaan vuosiloman pituutta määrättäessä kumpaakin järjestelmää (TN 1209-87). Ratkaisevaa ansaintasäännön valinnassa on nimenomaan se, mitä työsuhteen ehdoista on sovittu.

3. Lopputulos

Lausuntopyynnössä tarkoitettussa tapauksessa työnantaja ja työntekijä ovat sopineet siitä, että kokoaikatyöntekijä on siirtynyt tekemään osa-aikatyötä. Muutos on toteutettu ajalla 11.5.-25.9.1998. Tuona aikana työntekijä on saanut työllisyysasetuksessa tarkoitettua osa-aikalisää. Käytännössä työajan lyhentäminen on tapahtunut siten, että työntekijä on ollut

joka toisen viikon töissä ja joka toisen viikon vapaalla. Muutos on perustunut sopimukseen, jonka johdosta työntekijä on sopimuksessa tarkoitetuksi määräajaksi siirtynyt pois 14 päivän ansaintasäännön piiriin kuuluvasta työajasta. Koska vuosiloman ansaintasäännön valinnassa ratkaisevassa asemassa on työsopimus ja sen ehdot, on lausuntopyynnössä tarkoitettussa tapauksessa työntekijä työskennellyt vuosilomalain edellyttämin tavoin sopimuksen mukaan niin harvoina päivinä, ettei niistä kerry 14 päivää. Näin ollen tulee lausuntopyynnössä tarkoitettun työntekijän vuosiloman ansainta sovitun osa-aikaisen työn osalta laskea vuosilomalain 3 §:n 3 momentin toisessa virkkeessä olevan ns. 35 tunnin ansaintasäännön mukaan täysiltä kuukausilta eli tässä tapauksessa ajalta 1.5.-30.9.1998

4. Sovelletut lainkohdat

Vuosilomalaki 3 § 3 momentti.